

Hilversum op jacht naar regiefunctie in medialand

Hilversum is sinds 1923 de omroepstad van ons land. Deze positie heeft zij vele jaren zonder veel concurrentie kunnen behouden. De laatste jaren zijn er echter nogal wat geluiden te horen over het vertrek van de mediasector uit Hilversum. Aan de ene kant zou dit door ruimtegebrek komen, aan de andere kant zou ook het ietwat saaie karakter van het Gooi een oorzaak zijn. De vele activiteiten van Joop van den Ende in Aalsmeer zouden een forse concurrentie vormen.

PETER GRAMBERG*

Is deze uittocht werkelijk aan de gang en zo ja, wat kan de gemeente daaraan doen? AGORA sprak daarover met Hylke Tromp van de Gemeente Hilversum. De heer Tromp is van origine stedenbouwkundige en sinds twee jaar projectmanager multimedia. Dit is een nieuwe functie, die is ingesteld om de samenwerking tussen de verschillende sectoren die zich met media bezig houden en de gemeente te versterken. "In het daarvoor opgerichte Netwerk Multi Media Hilversum, bestaande uit bedrijven, organisaties, de provincie Noord Holland en de gemeente Hilversum, zijn sterke en zwakte punten geïnventariseerd en afgezet tegen de verwachte ontwikkelingen. Op basis daarvan is een Actieplan Multi Media Hilversum opgesteld met als doel de positie van zowel de multimedia sector als die van de gemeente in het multimedia landschap verder te versterken."

RUIMTEGEBREK

De eerste, en waarschijnlijk ook belangrijkste, zwakte kant is de beperkte uitbreidingscapaciteit van de gemeente.

"We hebben ongeveer zes jaar geleden alle gebieden om ons heen verkocht aan het Goois Natuurreservaat, waardoor we ons zelf nu min of meer in een harnas

AVRO-studio. Foto: Auteur

hebben gestoken." De enige opening zou mogelijk zijn een gebied nabij de A27 gelegen tussen spoorlijnen en snelwegen. "Daar zou je heel goed in een parkachtige omgeving prachtige kantoren neer kunnen zetten, waar in de multimedia sfeer veel behoefte aan bestaat." Het reeds bestaande kantoor van Endemol in dit gebied, gebouwd door de bekende architect Richard Meyer, fungeert daarmee als voorbeeld. Vooralsnog zal de nieuwbouwlocatie er echter niet komen. De huidige gemeenteraad heeft gezegd de komende vier jaar niet te praten over uitbreiding van Hilversum, tenzij de rijksoverheid plannen gaat ontwikkelen om de A27 te verbreden en de light-rail richting Huisen en Almere aan te leggen. "Dan komen er

weer zoveel infrastructurele ingrepen bij, dat de natuurwetenschappelijke waarde van het gebied zal afnemen. De gemeente zou dan, met inachtneming van de landschappelijke kwaliteit, hierop kunnen inspelen en in dat gebied aantrekkelijke woon- en werklocaties kunnen ontwikkelen. Het laatste woord is hier nog niet over gezegd. Er zijn partijen die fel gekant zijn tegen een dergelijke ontwikkeling."

Voorlopig is er dus nog geen sprake van een forse uitbreiding van Hilversum. Dat betekent dat de mogelijkheden voor uitbreiding van de media sector vooral in het binnenstedelijk gebied gezocht moeten worden. Het is daarbij een groot voordeel dat deze sector weinig ruimte in beslag neemt en bovendien relatief milieuvriendelijk is. "Ruimtelijk-planologisch is deze sector voor Hilversum dus heel aantrekkelijk, ook omdat het over het algemeen om hoogwaardige werkgelegenheid gaat. Dat sluit ook weer goed aan op het hoogwaardige woonklimaat van de gemeente. Multimedia is een ideale symbiose tussen ecologie en economie."

MULTIMEDIA

Tot nu toe is de term multimedia al een aantal maal gevallen. Wat wordt daar eigenlijk precies onder verstaan en hoeveel mensen zijn er in werkzaam? De heer Tromp maakt onderscheid tussen drie sectoren, die onderling nauw met elkaar verbonden (kunnen) zijn. Ten eerste is er de audio-visuele (AV) sector. Dit is de vanouds bestaande sector in Hilversum die bestaat uit (bijna) alle Nederlandse omroepen (zowel de publieke als de commerciële) en productiebedrijven als NOB, Endemol en Cinevideo. Tevens zijn er talloze kleine productiebedrijven. In totaal werken in deze sector ongeveer achtduizend mensen. Dit aantal werknemers is momenteel licht dalend vanwege de bezuinigingen bij de omroepen. De tweede sector is de informatietechnologie (IT-sector) en de derde is de telecommunicatie sector. Zowel de IT-sector als de telecommuni-

catiesector groeien sterk. Momenteel werken er zo'n zesduizend mensen in deze twee sectoren. Tenslotte kan nog de faciliterende en ondersteunende bedrijvigheid onderscheiden worden. Dit zijn bedrijven als bijvoorbeeld stemmenbureaus, freelancers, koeriersdiensten of cateringbedrijven. Hoeveel mensen daarin werkzaam zijn, is moeilijk te zeggen.

De heer Tromp merkt op dat, anders dan je wellicht zou verwachten, het mediabeleid van de gemeente Hilversum pas sinds een aantal jaren de hoogste prioriteit krijgt. Een aantal jaar geleden dreigden de AKN-omroepen (AVRO, KRO, NCRV) naar Amsterdam te vertrekken. "De gemeente is zich toen kapot geschrokken. De omroepen waren zo'n vanzelfsprekend verschijnsel in Hilversum, dat er eigenlijk helemaal geen beleid op werd gevoerd. Het dreigende vertrek van een aantal omroepen zorgde ervoor dat de gemeente zich veel actiever is gaan opstellen. De wethouder economische zaken kreeg bijvoorbeeld expliciet het mediabeleid in haar portefeuille. En met succes. De AKN gaat een gezamenlijk huisvesting betrekken en de andere omroepen zijn met (de uitvoering van) nieuw- of verbouwplannen bezig, waardoor er van mag worden uitgegaan dat zij voorlopig wel in Hilversum zullen blijven." Dat wil

De stichting van Hilversum als omroepstad zou, alle lokatie-theorieën ten spijt, vooral berusten op toeval. Het verhaal doet namelijk de ronde dat de astma van de huisvrouwster van de eerste omroepbaas in Nederland, Willem Vogt, hem deed besluiten zich buiten een grote stad te vestigen. Er is overigens ook een tweede, meer voor de hand liggende verklaring. De Nederlandse Seintoestellenfabriek stond al in Hilversum. Toen Vogt een lokatie zocht voor zijn "draadloze omroep" was hier dus al het een en ander beschikbaar en lag de keuze voor Hilversum voor de hand. Na de "draadloze omroep", die later de AVRO werden is, volgden in rap tempo de andere omroepen van verzuild Nederland: de NCRV, KRO, VARA en VPRO.

niet zeggen dat dat in de huidige vorm zal blijven. Juist de opkomst van de IT- en telecommunicatiesector zal grote gevolgen hebben voor de toekomst van de omroepen. "De tijd dat je met een omroepblad gaat uitzoeken naar welke programma's je gaat kijken is volgens mij over vijf, tien jaar echt wel voorbij. De omroepen lijken zich dat nog onvoldoende te realiseren en houden achterhoe-

Villa's zijn geschikt voor kleine productiebedrijfjes. Foto: Auteur

degevechten over tientjesleden. Maar de ontwikkelingen gaan snel en de scheidslijnen tussen de drie genoemde sectoren vervagen. De omroepen zouden de opkomst van de IT-sector en de communicatiesector moeten zien als een kans en minder als een bedreiging. Ik zie het als mijn taak om de drie sectoren nader tot elkaar te brengen. Met een paar vertegenwoordigers vanuit elke sector alsmede enkele spraakmakende personen van buiten wordt een soort denktank opgericht om samen te kijken welke mogelijkheden en kansen er liggen om door samenwerking nieuwe producten en diensten te ontwikkelen waar iedere sector profijt van heeft. Daarbij is het belangrijk dat de omroepen ook vooruit kunnen en willen kijken. Er moeten echt een paar mensen zijn die daarbij het voortouw nemen." De verwachting is dat de overlap van en menging tussen de drie sectoren steeds groter zal worden. Daar liggen volgens Tromp de kansen voor de gemeente Hilversum. De Hilversumse multimedia sector beschikt over de kennis en ervaring om op dit gebied een toonaangevende rol te spelen.

REGIEFUNCTIE

De snelle groei van de IT- en communicatiesector is natuurlijk niet uniek voor Hilversum. Wat wel uniek is, is dat het zo duidelijk gekoppeld kan worden aan de audio-visuele sector. Wat dat betreft neemt Hilversum een bijzondere positie in. De gemeente streeft ernaar om juist het kennisintensieve, innovatieve en creatieve deel van de multimedia sector in Hilversum te behouden. In die zin worden studio's in bijvoorbeeld Amsterdam, Aalsmeer of Rotterdam ook niet als een bedreiging gezien. "Ik kan me best voorstellen dat programmamakers het leuker vinden om aan een gracht te zitten dan hier. Dat vind ik niet

zo'n probleem. Waar het om gaat is dat het programma hier wordt bedacht. We willen, om het maar even in passende termen te zeggen, de regiefunctie. Gezien ons ruimtegebrek is het helemaal niet aantrekkelijk om te streven naar grote studio's op je grondgebied. Die nemen veel plaats in, maar voegen feitelijk maar weinig aan de sector toe. Overigens verwacht ik dat de behoefte aan grote studio's de komende jaren zal afnemen, omdat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van virtuele studio's. Ook deze ruimte kun je dan weer prima benutten voor kleine kantoren in de multimedia sector." Juist de IT- en communicatiesectoren kennen in Hilversum veel startende, kleine bedrijfjes. Deze bedrijfjes hebben meestal niet veel ruimte nodig. Een paar telefoonlijnen, wat computers, en je bent er vaak al. Behalve leegkomende studio's heeft Hilversum ook een groot aantal villa's die vaak te duur zijn voor particuliere bewoning. Deze villa's worden dan ook vaak gebruikt, als de bestemming het toelaat, om een aantal van deze bedrijfjes te huisvesten.

Het feit dat veel van dit soort bedrijven weinig ruimte nodig heeft, wil overigens niet zeggen dat de sector totaal *foot-loose* is. Volgens Tromp is dat een hardnekkig misverstand. "Juist voor dat kennisintensieve, creatieve en innovatieve deel is fysieke nabijheid van en contact met andere bedrijven en personen essentieel. De mensen moeten elkaar gewoon kunnen zien. Op zich kan je een call-center in de woestijn neerzetten, maar dat geldt niet voor de mensen die het idee ontwikkelen en de regie voeren. En Hilversum wil graag de regiefunctie behouden en niet een woestijnfunctie krijgen."

*redactie AGORA